

WYDZIAŁ ARTYSTYCZNYkierunek: Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych
studia I stopnia (licencjackie)**Nazwa przedmiotu: HISTORIA IDEI I DOKTRYN ESTETYCZNYCH**

Kod przedmiotu: 08.1-WA-EASP-HIDE

Typ przedmiotu: obowiązkowy

Wymagania wstępne: Wiedza obejmująca podstawy filozofii, historii ogólnej oraz historii sztuki.

Język nauczania: polski

Odpowiedzialny za przedmiot: dr Artur Pastuszek

Prowadzący: dr Artur Pastuszek

Forma zajęć	Liczba godzin	Liczba godzin w tygodniu	Semestr	Forma zaliczenia	Punkty ECTS
Studia stacjonarne					
wykład	60	2	1-2	zaliczenie/egzamin	4

Zakres tematyczny przedmiotu:

Wyodrębnienie przedmiotu estetyki spośród innych dziedzin refleksji o sztuce. Estetyka *explicite* i *implicite*. Krytyczny potencjał estetyki. Ponowoczesne konsekwencje mariażu filozofii i sztuki. Kontrowersje metodologiczne - estetyka analityczna, fenomenologiczna, semiologiczna i hermeneutyczna. Ikonologia i ikonografia. Definiowanie sztuki. „Sztuka” - pojęcie otwarte, czy puste? Historyczna zmienność zakresu. Typologie i periodyzacje. Granice sztuki. Twórczy potencjał vs. reguły, prawa, normy. Status dzieła sztuki. Podstawowe wartości estetyczne. Kontrowersje wokół pojęcia piękna: klasyczna definicja piękna (*harmonia*, *symmetria*) i jej relatywizacja; piękno jako jakość, oraz uzasadnienie esencjonalistyczne; nowożytna polaryzacja przestrzeni piękna i wzniosłości. Teorie przeżyć estetycznych. Zagadnienie interpretacji dzieła sztuki. Doktryny artystyczne antyku - Heraklit, Demokryt, pitagorejczycy, sofisci, Sokrates, Platon, Arystoteles, Plotyn. *Mimesis* i *katharsis* jako kryteria artystyczne (Platon/Arystoteles). Zagadnienie relacji: sztuka – prawda, poznawcza wartość sztuki. Wczesnochrześcijańskie i średniowieczne doktryny artystyczne. Średniowieczne ujęcie sztuki i piękna. Poglądy teologów i filozofów dotyczące znaczenia sztuki. Piękno jako własność obiektywna. Doskonałość, zupełność, blask formy, *sacrum*. Klasyfikacja sztuk i problem naśladowania. Biblijny kontekst sporu o ikonoklazm. Sztuka jako *biblia pauperum*. Estetyka *claritas*. Estetyka Ojców Kościoła - Bazyli Wielki, Klemens Aleksandryjski, Orygenes, Tertulian, Augustyn Aureliusz. Estetyka Bonawentury, Alberta Wielkiego i Tomasza z Akwinu. Boecjusz, Witelon, Mikołaj z Kuzy.

Artystyczne doktryny czasów nowożytnych. Poetyki i traktaty renesansowe. Klasycyzm, antropocentryzm, humanizm, forma, *imitatio*. Związek pomiędzy sztuką a nauką. Antropocentryzm a humanizm. Antyczne korzenie renesansu. Ficino, Rafael Santi, Leon Battista Alberti, Leonardo da Vinci, Michał Anioł. Niemiecka estetyka oświeceniowa i wczesnoromantyczna: Lessing, Winckelmann, Herder, Goethe, Schlegel. Immanuel Kant i autoteliczność sztuki. Bezinteresowność i subiektywny charakter sądów smaku. Transcendentalna koncepcja piękna i wzniosłości. Autonomiczność i wyjątkowość przedmiotów estetycznych. Estetyka angielska i francuska XVIII wieku: Burke, Addison, Shaftesbury, Dubos, Diderot. Estetyczna i antropologiczna perspektywa tragiczności. Żywiot appoliński i dionizyjski - ujęcie sztuki przez Friedricha Nietzsche'go. Estetyka G.W. F. Hegła. Społeczne miejsce sztuki, jej rola w obrębie kultury współczesnej (kultura masowa, dystans, dehumanizacja sztuki). Problem kontynuacji, ciągłości (awangarda - awangardy). Dwudziestowieczne estetyki filozoficzne - fenomenologia, psychoanaliza, egzystencjalizm, marksizm i Szkoła Frankfurcka, hermeneutyka.

Efekty kształcenia:

Nabywanie znajomości i umiejętności wykorzystania podstawowych kategorii estetycznych oraz wiedzy dotyczącej estetyki zachodniej oraz pojęć estetycznych i sztuki. Znajomość szkół oraz koncepcji estetycznych od czasów starożytnych do współczesności. Kompetencja w zakresie interpretacji dzieł sztuki tradycyjnej oraz współczesnej.

Warunki zaliczenia:

Aktywne uczestniczenie w wykładach.
Złożenie egzaminu końcowego.

Literatura podstawowa:

- (1) W. Tatarkiewicz, *Historia estetyki*, (T. 1: *Estetyka starożytna*, T. 2: *Estetyka średniowieczna*, T. 3: *Estetyka nowożytna*), Wyd. Arkady, Warszawa 1985-1991.
- (2) W. Tatarkiewicz, *Dzieje sześciu pojęć : sztuka, piękno, forma, twórczość, odtwórczość, przeżycie estetyczne*, Wyd. PWN, Warszawa 1982.
- (3) K. Wilkoszewska, *Estetyki filozoficzne XX w.*, Wyd. TAIWPN Universitas, Kraków 2000.
- (4) M. Gołaszewska, *Estetyka i antyestetyka*, Wyd. Wiedza Powszechna, Warszawa 1984.
- (5) S. Morawski, *Na zakręcie: od sztuki do posztuki*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1985.
- (6) H. Read, *Sens sztuki*, Wyd. PWN, Warszawa 1982.

Literatura uzupełniająca:

- (1) W. Welsch, *Estetyka poza estetyką. O nową postać estetyki*, Wyd. TAIWPN Universitas, Kraków 2005.
- (2) I. Lorenc, *Logos i mit estetyczności*, Uniwersytet Warszawski Instytut Filozofii, Warszawa 1993.
- (3) M. Bachtin, *Estetyka twórczości słownej*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1986.
- (4) J. Margolis, *Czym, w gruncie rzeczy, jest dzieło sztuki?*, Wyd. TAIWPN Universitas, Kraków 2004.
- (5) H. Read, *Sens sztuki*, Wyd. PWN, Warszawa 1982.
- (6) *Myśliciele kronikarze i artyści o sztuce. Od starożytności do 1500 roku, wyb. i oprac. J. Białostocki*, Wyd. Słowo/Obraz Terytoria, Gdańsk 2001.
- (7) *Teoretycy, pisarze i artyści o sztuce 1500-1600*, wyb. i oprac. J. Białostocki, Wyd. PWN, Warszawa 1985.
- (8) *Teoretycy, artyści i krytycy o sztuce 1700-1870*, wyb. E. Grabska i M. Poprzęcka, Wyd. PWN, Warszawa 1974